

DECLARAȚIA
CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE
DIN REPUBLICA MOLDOVA

Pornind de la faptul că autoritățile administrației publice locale reprezintă un fundament esențial pentru funcționarea oricărui regim democratic, deoarece doar la nivel local poate fi exercitat în modul cel mai direct dreptul cetățenilor de a participa la rezolvarea treburilor publice;

Conștienți de răspunderea pe care o purtăm față de cetățenii Republicii Moldova, care așteaptă ca autoritățile pe care le aleg să-și îndeplinească în mod corespunzător obligațiile funcționale;

Fiind convinși că numai printr-o participare organizată, activă și eficientă a autorităților locale poate avea loc modernizarea, dezvoltarea și europenizarea reală a statului și societății din Republica Moldova;

Recunoscând că problemele administrației publice locale sunt comune pentru toate autoritățile locale indiferent de opțiunile și viziunile politice și dorind să contribuie într-un mod mai eficient și adecvat la soluționarea problemelor comune ale autorităților locale prin descentralizarea continuă a responsabilităților și dezvoltării autonomiei financiare a unităților administrativ-teritoriale;

Stabilind numai printr-un dialog instituțional permanent, egal și efectiv între autoritățile locale și cele centrale pot fi realizate obiectivele de guvernare și asigurat fundamentul dezvoltării naționale;

Convinși că fără o descentralizare și consolidare a autonomiei locale, Republica Moldova nu va putea să asigure obiectivele centrale de modernizare și europenizare pe care le anunță, pe plan politic;

Luând în considerație: Avizul Comitetului Regiunilor al Uniunii Europene privind situația din Republica Moldova din 5-6 Octombrie 2010, Raportul „Democrația locală și regională în Republica Moldova” și Recomandările Congresului Autorităților Locale și Regionale ale Consiliului Europei din 22.03. 2012, Legea privind Descentralizarea Administrativă și Legea privind administrația publică locală, precum și declarația CALM de la prima Adunare Generală din 21.03.2010, prevederile căreia în marea parte rămân în vigoare și astăzi:

Noi, reprezentanți colectivităților locale, întruniți în cadrul Adunării Generale a Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova (CALM) din 2 iunie 2012 declarăm următoarele:

- Situația în domeniul administrației publice locale rămâne a fi foarte gravă și alarmantă**, în pofida multiplelor promisiuni și declarații de a schimba situația dată, care s-au făcut pe parcursul ultimilor ani. În acest sens, sistemul de administrație publică locală actual din Republica Moldova se confruntă cu aceleași grave probleme de ordin legal, organizațional, funcțional și financiar care erau atestate încă cu 10 ani în urmă, fără a fi întreprinse careva acțiuni concrete pentru depășirea situației date. Sistemul administrației publice locale din Republica Moldova rămâne a fi instabil și dezechilibrat, construit pe instrumente normative contradictorii și adeseori inaplicabile. Iar absența unui sistem de finanțe publice locale adecvat anulează competențele atribuite autorităților locale și descurajează inițiativa locală. În aceste condiții, autoritățile publice locale rămân lipsite de capacități organizatorice și funcționale pentru a-și exercita atribuțiile legale și a soluționa problemele de zi cu zi ale colectivităților locale.
- Constatăm o neglijare și subestimare a importanței și locului administrației locale în cadrul procesului decizional din Republica Moldova**, în calitate de factor crucial din cadrul procesului de modernizare a Republicii Moldova. Din marea majoritatea discursurilor politice și guvernamentale actuale descentralizarea și autonomia locală lipsind cu desăvârșire sau în cel mai bun caz fiind menționată printre altele. În acest sens, atragem atenția asupra faptului că lipsa unui sistem de administrație publică modern și eficient cu autorități publice locale înzestrate cu capacități corespunzătoare, constituie una din cauzele principale a eșecului în realizare tuturor reformelor guvernamentale pe parcursul ultimilor 20 de ani. Neînțelegerea acestui fapt din partea clasei politice și guvernamentale, până în prezent constituie o piedică importantă în realizarea reformelor actuale anunțate. Credem că a venit timpul ca întreaga clasă politică și societate să realizeze că nici o reformă și obiectiv guvernamental, nici un progres economic și social, nici o modernizare și europenizare adevărată anunțată, nu vor fi posibile fără o administrație publică locală înzestrată cu capacități instituționale și financiare suficiente ca să participe activ și să-și asume efectiv o parte considerabilă (daca nu și cea mai mare) din responsabilitățile respective.
- Cadrul legal național și internațional al descentralizării și administrației publice locale este totalmente neglijat și desconsiderat** de către majoritatea autorităților centrale în cadrul procesului de elaborare și adoptarea a cadrului legislativ(normativ). Practic fiecare minister aplicând abordări strict sectoriale și înguste, fără a lua în considerație statutul, competențele, capacitățile și principiile de funcționare a administrației publice locale, pe umerii căreia de regulă se pune

realizarea actelor respective. Ceea ce generează în continuare confuzii, contradicții și incompatibilități legislative noi practic în toate domeniile de activitatea ale APL.

4. **Lipsa de acțiuni concrete și consecvențe privind realizarea unei politici de descentralizare și consolidare a autonomiei locale afectează dramatic imaginea și credibilitatea oricărei guvernări centrale**, atât pe plan intern cât și pe plan extern. În acest sens, pe plan intern, se constată o dezamăgire totală în rândurile APL care de ani de zile așteaptă fără careva succes schimbare de situație promisă în repetate rânduri. Mai mult ca atât, recente acțiuni guvernamentale în domeniul finanțelor locale și salarizării personalului din APL, sporesc și mai mult gradul de indignare și decepție în cadrul APL. În același timp, pe plan extern, imaginea Republicii Moldova care este monitorizată deja în mai multe rânduri o perioadă îndelungată, este afectată de lipsa progreselor reale și concrete în domeniul democrației locale, dar în special în domeniul descentralizării financiare, care reprezintă o restanță deja de mai mulți ani.
5. **Tărăgănarea elaborării și adoptării unui sistem adecvat de finanțe publice locale** – este una din cele mai grave și actuale probleme ale administrației publice locale. Sistemul actual fiind excesiv de centralizat, politizat și inhibitor pentru inițiativa locală. Deși se promite neîncetat instalarea unui sistem de finanțe publice locale, corelat cu legislația cu privire la descentralizare, totuși constatăm că aceste promisiuni nu se traduc în fapte reale. Iar următoarea rundă de promisiuni și declarații de a pune în aplicare un nou sistem de finanțe locale începând cu anul 2014 sau 2015 sunt lipsite de orice încredere și trezesc o dezamăgire profundă în rândurile APL, dat fiind faptul ca anume în această perioadă vor avea loc alegeri parlamentare și locale, probabilitatea oricărei reformă, mai ales de o astfel atât de importantă și amloare, fiind în această situație foarte redusă.
6. **Lipsa de progres reale în domeniul finanțelor locale precum și neincluderea descentralizării și reformei APL în mai multe documente de ordin strategic și financiar al țării** (de exemplu: strategia națională de dezvoltare, Cadrul de Cheltuieli pe Termen Mediu etc.), demonstrează lipsă de voință politică și constituie o dovadă în plus că în realitate, descentralizarea și consolidarea autonomiei locale NU ESTE CU ADEVĂRAT O PRIORITATE! Deoarece, un sistem adecvat și modern al finanțelor publice locale este pilonul implementării strategiei de descentralizare, iar lipsa lui reduce la zero efectul reformei, transformând acest document într-un act declarativ și fără relevanță practică. Astfel stimulând în continuare dezamăgirea profundă în rândurile APL. și asigurându-i soarta multor altor documente similare adoptate pe parcursul anilor care așa și au rămas doar la nivel de intenții și declarații.
7. **Statutul actual nedefinit, lipsa unei delimitări corespunzătoare și reglementările normative confuze în domeniul patrimoniului local**, lipsesc comunitățile locale de surse importante de venituri și de perspectivele dezvoltării urbanistice corespunzătoare. Resursele naturale, carierele, obiectivele acvatice, pădurile și alte surse care se găsesc pe teritoriul comunităților locale și alte obiecte deși sunt amplasate în limitele teritoriale ale comunităților locale respective și produc venituri enorme, totuși sunt în afara competențelor APL, ocolind bugetele locale și nefiind folosite pentru dezvoltarea locală, ajungând în alte destinații.
8. **Dezvoltarea locală urbană, economică și socială a comunităților locale este împiedicată de lipsa unor programe guvernamentale complexe și efective, după modelul majorității țărilor din UE**, care ar sprijini APL în elaborarea planurilor urbanistice ale localităților și ar stimula participarea mai largă a APL în cadrul proiectelor de infrastructură prin crearea unor fonduri speciale din care să fie acoperite cel puțin o parte din contribuțiile cerute pentru astfel de proiecte.
9. **În Republica Moldova lipsește o viziune clară asupra orașelor în calitate de poli de creștere economico-socială și stimulare a cooperării inter comunitare**. În acest sens, nu poate fi înțeleasă trăgănarea adoptării proiectului de lege privind acordare statutului de municipii mai multor orașe care corespund tuturor criteriilor necesare.
10. Situația în domeniul structurii și statelor de personal demonstrează că **autoritățile publice locale sunt privite și transformate în niște anexe neputincioase ale autorităților centrale, care în 80-90% din activitatea lor se ocupă cu lucrul de secretariat și soluționarea problemelor delegate abuziv lor de către autoritățile centrale**. Totodată, autoritățile publice locale au puține mijloace financiare și funcționale pentru a se ocupa nemijlocit de problemele concrete de interes local: drumuri, apă, canalizare etc.
11. **Autoritățile publice locale din Republica Moldova sunt extrem de îngrijorate și indignate în legătură cu anunțarea suspendării creșterii salariilor funcționarilor publici locali și a persoanelor cu funcții de demnitate publică la nivel local**. Situația devenind tot mai tensionată din cauză mulțimii de sarcini/responsabilități puse pe umerii APL, în condițiile impunerii de la centru a unui sistem de salarizare discriminatoriu, rupt de realități, nestimulatoriu, contrar normelor sensului principiilor autonomiei locale. Datorită sistemului actual excesiv de centralizat de remunerare al funcționarilor locali, **autoritățile publice locale sunt lipsite de orice posibilitate de a realiza o politică proprie de cadre și de a atrage persoane calificate conform necesităților specifice a comunităților pe care le administrează**. Cea ce contravine flagrant Cartei Europene a Autonomiei Locale și altor garanții juridice internaționale și naționale supreme. În consecință, în majoritatea APL numărul de specialiști calificați scade, fiind atestat un deficit crescând de contabili, secretari ai consiliilor, ingineri cadastrali etc. Totodată într-o situație

confuză și mai complicată se găsesc actualmente persoanele cu funcții de demnitate publică din cadrul APL. Care sunt discriminați evident și fără careva logică în domeniul garanțiilor sociale și remunerării, nu numai în raport cu reprezentanții administrației centrale sau conducătorii unor instituții din subordine, dar chiar și în raport cu propriii angajați.

12. **Considerăm contrare principiilor autonomiei locale, discriminatorii și depășite totalmente prevederile actelor normative prin care se stabilesc numărul de linii de telefoane în APL, norme de benzină și chiar interzicerea primarilor de sate(comune) de a deține telefoane mobile.** Ceea ce reprezintă încă un exemplu concret privind gradul de autonomie reală al APL din Republica Moldova.
13. **Caracterul formal al consultărilor și lipsa unui dialog instituțional permanent între APL și APC,** precum și continuarea practicii de adoptarea de acte importante pentru APL fără o consultare prealabilă a lor, generează tensiuni și conduce la apariția unor acte discutabile din punct de vedere a conformității lor principiilor autonomiei locale și descentralizării. Fără o consultare prealabilă a guvernării locale în toate aspectele care privesc viața și funcționarea acestora, nu poate exista guvernare democratică, ceea ce menține o profundă instabilitate administrativă și politică în Republica Moldova.

Prin urmare, în conformitate cu cele menționate mai sus:

1. **Ne adresăm către Parlamentul, Președintele, Guvernul RM și alte autorități centrale,** de la care așteptăm începutul unei colaborări deschise și eficiente, bazată pe egalitate și respect în interesul întregii țări și majorității comunităților locale pe care le reprezentăm. În acest sens, fiind asigurată reprezentarea și participarea efectivă a APL prin reprezentanții săi în toate structurile de la nivel de Guvern și Parlament, în toate problemele ce le vizează drepturile și interesele lor. Astfel, nici un proiect de act normativ/legislativ care vizează APL să nu fie adoptat fără consultarea opiniei lor sau a reprezentanților săi.
2. **Cerem în regim de urgență și prioritar elaborarea și punerea în aplicare începând cu anul curent (2012) a unui sistem nou de finanțe publice locale și Legii finanțelor publice locale corespunzătoare,** pentru a pregăti și asigura fundamentul necesar a procesului de descentralizare și consolidare autonomiei locale în termene cât mai restrânse. În caz contrar, reforma descentralizării va fi compromisă totalmente. Orice târăgănare în acest sens, anulând orice speranță de progres în domeniul descentralizării în general.
3. **Cerem să fie adoptat în regim de urgență pachetul de legi înaintat în Parlament și care visează consolidarea autonomiei patrimoniale locale și delimitarea sistemului de achiziții publice de la nivel central de cele de la nivel local.**
4. **Cerem să fie asigurat accesul autorităților locale și reprezentanților săi la justiția constituțională** în conformitatea cu art. 11 al Cartei Europene a Autonomiei locale și recomandările recente a Congresului Puterilor Locale și Regionale la CoE.
5. **În scopul impulsivării dezvoltării echilibrate a diferitor regiuni ale Republicii Moldova și stimulării cooperării intercomunitare, cerem adoptarea la prima etapă a proiectului privind acordare statului de municipii orașelor Ungheni, Orhei, Soroca, Cahul, Edineț și Hîncești.** Iar la etapa următoare, examinarea posibilității de acordare a statutului de municipii și altor orașe.
6. **Cerem eliminarea tuturor barierelor și presiunilor administrative** în domeniul organizării și funcționării autonome ale APL (structura și statele de personal) din partea organelor financiare ale statului. Astfel fiind asigurată autonomia reală a APL în domeniul dat.
7. **Cerem adoptarea și/sau punerea în aplicare a legilor privind salarizarea funcționarilor publici și persoanelor cu statut de demnitate publică din cadrul APL,** precum și eliminarea abordărilor discriminatorii legislative existente în acest domeniul între funcționarii locali și cei de la nivel central.
8. **Cerem elaborarea unui program guvernamental de susținere a APL în elaborarea planurilor de dezvoltarea urbană și coparticipării în finanțarea proiectelor de infrastructură.**
9. **Ne adresăm către liderii tuturor partidelor politice democratice din RM să se abțină de la acțiuni, care ar conduce la dispersarea forțelor pe plan local și național,** susținând doar acțiunile de consolidare și unificare a puterilor locale, în scopul dezvoltării unui sistem care să sprijine autonomia locală și nu s-o limiteze, să protejeze drepturile și libertățile cetățenilor și nu să-i aservească.
10. Suntem deschiși și dorim să instituim un dialog real și efectiv cu autoritățile centrale, bazat pe principiile de egalitate și respectului reciproc. Considerăm că a venit timpul ca faptele și nu vorbele să arate angajamentul tuturor autorităților publice, locale și centrale, de a urma spiritul și principiile, stabilite prin Carta Europeană a Autonomiei Locale, demonstrând opiniei publice că, în Republica Moldova, democrația locală și comunitatea de interese pot fi atinse prin mijloace consensuale, în temeiul respectului reciproc, și în interesul binelui public.

**Adoptată la Adunarea Generală al Congresului Autorităților Locale din Moldova,
Mun. Chișinău, 02.06.2012,**